

ПРАЦЯ

ОДИНОКА УКРАЇНЬСЬКА ЧАСОПИСЬ У БРАЗИЛІЇ

Виходить кожного четверга о 8-й год. рано.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА.

„ПРАЦЯ“

Український просвітно-економічний тижневник у Бразилії.

ПЕРЕДПЛАТА У БРАЗИЛІЇ:

Річно 8\$ піврічно 5\$
Для Галичини 72 кор.
Для України 36 руб.
Для п. Америки 2.50 дол.
Для Канади 2.50 дол.
Для Аргентини 6 пез.

„FRACIA“

Jornal semanal para os Ukrainos no Brazil.
Publica-se em Prudentopolis às Quintas Feiras.

Дрібні оголошення по 100 рс. від стиха. Більші по 200 рс. За всякі оголошення платиться ся з гори.

FRACIA

Prudentopolis — Parana

Ми Українці до своєю
В нас є сила Козаків!

Не розлучать нас ні море,
Ні межі чужих країв. Гимн ам. Укр.

Українці в Бразилії!

Думаю, що Вам вже відомо, що час великого посту, для нас Українців є часом САМОВІДРЕЧЕННЯ. Значить в тім часі маєм збуватись всяких непотрібних річий, а гріш сей маєм жертвувати на бідні сироти, вдови, в старому краєви.

В кого є серце, і почуття милосердя для своїх рідних братів той повинен і мусить уділити лепту для бідних безпомічних сиріток, нещасних вдів і калік, щоб їх недопустити до голодової смерти. Мусимо, ще раз мусимо їм подати руку помочи.

ДОРОГІ ЗЕМЛЯКИ!

Днесь не пора ворогувати, коли брат наш, батько, мати, жінка діти скатовані ворогом, обробовані всякими наїздниками, без кусочка хліба звертаються до нас з сльезами і просять о поміч.

Кличемо до всіх «Незабудьте на сей поклик, та жертвуймо що можем». В теперешнім часі Редакція не посилає ліст, але вірить, що кожний з комітету українського дня доложить праці, збере збірку, та разом з грішми вишле до Редакції. Імена всіх помістяться в часописи а гріш вишлесь перед святами Великодними. Ми віримо твердо, що сей клич не проговорить біля Ваших уший де вислуханий Вами.

бі правди що варта її докладніше розглянути.

Говорить вона, що обі згадані держави згодилися мати на будуче ряд спільних комісарів. Значить, російські большевики уже рішили, що самостійність України уже сповнила свою службу для них, та що вони уже можуть отверто виступити з об'єднанням України до Росії. Говорення про самостійність України надавалося російським большевикам так довго, як довго існував зорганізований противник, котрий за ту самостійність побивався. Як довго існувала українська армія, так довго російські большевики говорили про потребу української держави. Не стало української армії, не стало большевикам потреби грати дальше комедію, як каже большевик Лапчинський.

Як довго треба було при таких нагодах, як при переговорах з Поляками, мати якогось буцімто представника української самостійности, так довго був такий представник. Але від часу, як отамана Петлюру покинули його союзники Поляки, від тоді устала причина тримати такого представника: від тепер Україну може представляти Москаль без всякої комедії.

І тому маємо донесення, що Україна буде мати з Росією спільного комісара заграничних справ. Так говориться в донесенню, хоч якби й тут не було комедії, то булоб написано, що на будуче Україна не буде мати комісара

брати під увагу інтереси Московщини, се очевидне.

Спільний міністер, чи комісар, для фінансів значить що про випадки на потреби населення України буде рішати урядник в Москві. Як хто вірить, що такий урядник буде брати під увагу інтерес не лише Московщини, а й України, то най собі вірить: такого чоловіка нічо не потрафить переконати.

Спільний комісар для справ торгівлі значить, що про те, що Україна має вивозити з краю, а що привозити, будуть рішати не Українці, а Москалі. Коли, приміром отворять торгівлю межі Америккою а Росією, то московський урядник буде постановляти, кілько вона за се має дістати. Як хто думає, що кожда рука до себе крива, лише у московського большевика скривлена у другий бік, то най собі вірить поки не змірять.

Дехто може з жалем прочитає сі вістки. Дехто може пожалує за українською самостійною радянською державою. Таких можна потішити: нова конвенція воєно-економічна нічого нового не приносить. Вона Україні жадних прав, які вона давніше мала, не відбирає. Що вона буцімто відбирає, того вона і перше не мала. Вся ріжниця межі давним а теперішнім станом в тому, що тепер справа тої славної радянської самостійности України стала ясною. Голошене большевиками право самоозначення всіх народів України денне своє право

під чужу владу. Нічого подібного тут не було. Людям, що підписували конвенцію іменем України не вибирав український народ. Їх вибирали ті самі, що вибирали тих, що підписували іменем Росії. Щоби задурити тих що дорожать волею українського народа та його стремлінням до самостійного життя, треба було ще раз заграти комедію і назвати Москалів Українцями. Та се не змінє справи. Конвенція остається документом, підписаним два рази тою самою стороною документом московським, підписаним Москалями в імені своїм і в імені нашім.

І тому він нас обовязувати не може.

„Свобода“

Нечувані річі в Тухолі!

Дня 8. січня, в другий день різдвяних свят, командант табору в Тухолі в якому находяться полонені стрільці й старшини української галицької армії, перенесла їх з бараків знову до перегнаних землянок.

А що таке землянки, то кожний догадається. Є це вохкі, вонючі нори в землі, деколи цілком залиті водою.

На 207 старшин призначено три землянки з прічами, одну для стрільців без прічів і без підлоги. У віддаленню ледви пять кроків від землянок, зовсім отверта лятрина. Вікон у землянках зовсім нема.

По яких то землянок завелено

Кінчуть комедію з Україною.

діти скатовані ворогом, обра-
вані всякими наїздниками, без
кусочка хліба звертаються до нас
з сльозами і просять о поміч.

Кличемо до всіх «Незабудьте
на сей поклик, та жертвуймо що
можем». В теперешнім часі Редак-
ція не посилає лист, але вірить,
що кождий з комітету українсь-
кого дня доложить праці, збере
збірку, та разом з грішми вишле
до Редакції. Імена всіх помістять-
ся в часописи а гріш вишлесь пе-
ред сьвятами Великодними. Ми
віримо твердо, що сей клич не
проговорить біля Ваших ушей
але вислуханий Вами. Р.

Кінчать комедію з Україною.

Довосять телеграми з Гельзін-
гфорсе у Фінляндії, що межі со-
ветської Україною та Росією під-
писано военну та економічну
конвенцію. Хоч телеграми із Гель-
зінгфорсеу у теперішню пору тіль-
ки варта, що свого часу военні
телеграми із Риму, та все
такі телеграма має скільки в со-

В. Злотополец.

Син України.

ІСТОРИЧНА ПОВІСТЬ В ТРЬОХ ЧАСТИНАХ.

(Дальше).

Оттакі думки мов блискавки пролетіли
в його розпаленій голові. І Микола
вирішив: уперше в життю стримати себе,
обдурити ворога й спробувати щастя в
утечі.

— «Так пане!» промовив він покір-
но, немов схаменувшись. «Я забув, що
я невольник. Але ти розумієш сам, як
тяжко зречтись того, чого ще змалку
навчили».

Ця удавана покора відразу вплинула
на Дау ель-Бакані й він уже значно ла-
гіднішим голосом почав неконувати Ми-
колу. Він говорив Миколі, що ж однак
ніколи вже йому не вернутися на Укра-
їну. Отож треба вибрати: або неволя або
розкоші.

Та яка користь буде для вітчизни, ко-
ли він десь конатиме на галері? Хто зна-
тиме про це? — А тут житиме в багат-
ній, матиме за дружину одну з найврод-
ливіших жінок Сходу. З його розумом,
бєвітою та бойовим досвідом у війську, й
ла цивільній службі можна знайти висо-
ку посаду. І яка шкода буде від цього

каже большевик Лапчинський.

Як довго треба було при таких
нагодах, як при переговорах з
Поляками, мати якогось буцімто
представника української самос-
тійности, так довго був такий
представник. Але від часу, як ота-
мана Петлюру покинули його
союзники Поляки, від тоді устала
причина тримати такого предста-
вника: від тепер Україну може
представляти Москаль без всякої
комедії.

І тому маємо донесення, що
Україна буде мати з Росією спіль-
ного комісаря заграничних справ.
Так говориться в донесенню, хоч
якби й тут не було комедії, то
булоб написано, що на будуче
Україна не буде мати комісаря
для заграничних справ, бо кож-
доразовий міністер для заграни-
чних справ Росії буде міністром
для заграничних справ України.

Подібне з другими комісарами.
Спільний комісар для справ ко-
мунікації значить, що про те, які
залізничні дороги мають бути на
Україні, буде рішати урядник у
Москві. Що такий урядник буде

Україні? Адже ж Мароко далеко від Ук-
раїни й ніколи з нею не воюватиметься!

Микола вдавав, що він визнає Дау ель-
Бакані рацію й прохав лише збільшити
час, уже навіть не на обмірковування,
але на те, щоби звикнути до несподіва-
ного щастя. Господар охочо тепер зго-
дився пождати й не настоюючи навіть
на призначенню певного речинця, відпу-
стив Миколу.

З важкими думами, але твердою по-
становою вийшов Микола. Перед ним
зійшлося три шляхи: побусурменення,
неволя й утеча. І він зробив уже вибір.
Знав, що чекає його при невдачі, але ж
не мав иншого виходу. Почав обмірко-
вувати плян утечі.

Незвичайно тяжка була ця справа,
навіть коли-б пощастило викрастися з
палацу. Увесь палац сад і подвірря —
це була справжня твердиня, оточена му-
ром шість метрів заввишки та глибоким
ровом коло чотирьох метрів завширшки.
Отож, колиб навіть утікчєві пощастило
спуститися з муру на мотузку, опинився б
у рові, вилізти звідти було неможливо.
Біля брами та звідного мосту постійно
вартувала сторожа.

Але Микола знав також, що в саду
біля муру росло високе крилате дерево,
міцне гілля якого звисало понад муром
майже над серединою рову. Отже Мико-
ла гадав, щоб коли-б він зачепив ланку

шевіка скривлена у другий бік,
то най собі вірить поки не змі-
рить.

Дехто може з жалем прочитає
сі вістки. Дехто може пожалує за
українською самостійною радян-
ською державою. Таких можна по-
тішити: нова конвенція военно-
економічна нічого нового не при-
носить. Вона Україні жадних
прав, які вона давніше мала, не
відбирає. Що вона буцімто від-
бирає, того вона і перше не ма-
ла. Вся ріжниця межі давним а
теперішнім станом в тому, що
тепер справа тої славної радян-
ської самостійности України ста-
ла ясною. Голошене большевика-
ми право самоозначення всіх на-
родів України показало свою вар-
тість в повній своїй наготі. Вия-
снилося становище одного важно-
го чинника до одсго важного
питання. Тепер вже баламуцтва
не буде. І се є одинокий здобу-
ток военно-економічної конвенції
меж радианською Україною та
Росією.

Мігби дехто ще нарікати, що
буцімто свої піддали свій народ

за найгрубшу гиялку й спустився вниз,
опинився б іще на яких два метри від
берега. Проте він зміркував, що коли б
линва була міцна, а гиялка не зламала
ся, можна булоб тоді розгойдавшись у
повітрі, доторкнутися до муру й одштов-
хнувшись сильно, опинитися на бере-
резі.

Плян утечі був занадто сміливий й
ризиковний, але єдиний. Уся справа те-
пер була в тім, щоб здобути відповідну
линву й викрастися вночі з палацу. По-
відомивши при першій змозі Джемса
Бровна про свою постанову, Микола опо-
вів йому плян утечі, запропонувавши вті-
кати разом.

Джемс Бровн охочо згодився й вони
почали готуватися до втечі. Джемсови,
яко мельникові, протягом двох дєнь уда-
лося без жадних підозрінь здобути кіль-
ка міцних мотузків. Зв'язавши їх до ку-
пи, матрос міг мати міцну, потрібної дов-
жини ланку. Замість зброї він жеж та-
ки здобув два довгих, гострих долота
з мливарського знаряддя й на передодні
втечі передав одно непомітно Миколі, а
той переніс його під одежою до своєї
кімнати.

Увесь цей час Микола вдавав при зу-
стрічах із господарем цілковите задово-
лення своєю долею. Проте кожного ра-
зу боявся, що не витримає цієї гри й

Дня 8. січня, в другий день різ-
двяних свят, командант табору в
Тухолі в якому знаходяться поло-
нені стрільці й старшини українсь-
кої галицької армії, перенесла їх з
бараків знову до перегнаних зем-
лянок.

А що таке землянки, то кождий
догадається. Є це вохкі, конючі
нори в землі, деколи цілком залиті
водою.

На 207 старшин призначено три
землянки з прічами, одну для стрі-
льців без прічів і без підлоги. У
віддаленню ледви пять кроків від
землянок, зовсім отверта лятрина.
Вікон у землянках зовсім нема.

До яких то землянок заведено
людей, з яких багато, по семиліт-
ній війні є хорих на ревматизм,
ісхяс, на початки сухіт і т. п., а
також людей, які багато разів бу-
ли ранені, перебули тиф і инші
недуги!

Не треба й згадувати, як це
впливає на „мешкання“ в москрий
землі на здоровля тих нещасних
людей, що крім того не дістають

зрадить себе якимсь нерозважним словом
чи рухом.

Надійшла вранті ніч утечі. Ніколи
ще мабуть так не хвилювався Микола,
як того часу. Здавалося, що серце йому
розірвется, заки діжде призначеної год-
ни. Кілька разів починав уже Микола
думати, що пропустив умовлений час і
поривався відчинити двері. Одначе стра-
шним зусиллям волі здержувався. У го-
лові гупало мов гнали міліони волів.

Раптом заспівав півень. Одним скоком
Микола був коло дверей. «А що, як скри-
пнуть?» блиснула думка. Рішучим рухом
підняв однак й одразу відчинив двері.
Вийшовши безшумно зачинив їх за со-
бою.

Навкруги панувала тиша й півтемря-
ва. Схилившись біля одвірка, з шаблею
в руках, слав чорний невольник. Мико-
ла застиг на вшпиньках. Один підозрі-
лий рух, лише нерівномірний віддих —
і він кинувся б на вартового і залавив
би на місці.

Та невольник спав твердим сном. Мов
тінь прокрався попри нього Микола. Про-
бірався через пишно-оздоблені салі. Мя-
кий пів-світ йшов з підвішених де-не-де
кришталевих лямпад. Ніжнопахучий дим
розходився з срібних курильниць, Диво-
вижні арабески на прихлливим маврійсь-
ках склепіннях та луках приковували

звичайної та достаточної поживи!

Блищі подробиці відкладаємо на пізніше, а тепер подаємо тут такий яркий факт надужиття: Військово-лікарська комісія, під проводом капітана Топольницького, узнала ті землянки за неможливі до мешкань, а мимо цього перенесено до них полонених У. Г. А.!

Зазначимо, ще, що в Тухолі в тих землянках недавно ще гинуло по кількадесять полонених большевиків кожного дня!

Опорожнені бараки мали бути на шпиталь мимо того, що два інші бараки стоять зовсім порожні!

Подаючи все повище до відома дотичних цивільних і військових властей, а в першій мірі до відома соймової комісії для справ полонених і інтернованих, — звиваємо їх, щоби в імя людяности припинили муки тих нещасних жертв!

„Курієр Львовскі“, орган польського прем'єра Вітоса, оноді написав, що супроти великого числа полонених і інтернованих в Польщі — годі найти для всіх відповідного приміщення...

На це відповімо „Курієрови“, що держання людей по таких землянках, як от в Тухолі — дає багато до зрозуміння. Випустити їх на волю, — а не треба буде труду й заходу властей на шуканне для них людяних приміщень і відпадуть такі страшні жертви в людях як це було в Берестю, Пикуличах, Стшалковій та в інших таборах, а тепер... в Тухолі! (Шкода Ляхови говорити на розум, як в него нема!)

Арештування і ревізії у Львові та в краю.

(За „Впередом“.)

Львівська державна прокуратура і львівська дирекція поліції докладають усіх сил, щоби сконструвати великий політичний процес за державну зраду проти видних українських політичних діячів у Львові. В тій цілі дирекція поліції в порозумінню з II (дефензивним) відділом львівського Деогену переводить далші нові домашні труси, щоби зібрати матеріал до процесу.

Перед кількома днями відбулася у делегата д-ра Галецького нарада в якій взяли участь старший прокуратор Маліна, прокуратор Сво-

Директора друкарні „Діла“ І. Айхельбергера випущено дня 14. січня на волю.

ДАЛЬШІ РЕВІЗІЇ.

На сам новий рік ст. ст. 14. січня переведено стислу ревізію у д-ра Стефана Барана у Львові. Ревізія тревала чотири години.

АРЕШТУВАННЯ В КРАЮ.

Дня 6. січня ц. р. арештувала жандармерія Андрія Тофана, бувш. старшину УГА., в селі Підвисока, повіт Снятин. Арешт переведено на приказ снятинського староства, що дістало якийсь донос. Арештованого відставлено до ДОГ. у Львові.

Дня 12. січня арештовано в Коломиї переїзджаючих залізницею Саву Никифоряка, що недавно вернув з Тухолі і Мих Берлада. Причиною арештування було те, що контролюючий жандарм почув як вони розмовляли по українськи. Згаданих відставлено до військової жандармерії в Коломиї, а по докладній ревізії і переслуханню, передано до експозитури ДОГ.

Дня 13. січня жандармерія привела до Коломиї коло 10 арештованих Гуцулів, між ними кількох інтелігентів, та приміщено їх в судових арештах.

АРЕШТУВАННЯ НА ЛЕМКІВЩИНІ.

На другий день Різдвянних свят дня 9. січня о 4 год. рано, польські жандарми арештували адв. д-ра Ярослава Качмарчика з Мушини, д-ра Захара Копистянського о. Дмитра Хиліяка з Ізб і селянина Мик. Громосяка з Криниць. Всіх переведено в тюрму в Новому Санчі. Арештування і ревізії продовжуються.

Український нарід бореться до загибуні.

Пражська „Трібуна“ в числі 303. з 28. грудня подає розмову з двома визначними провідниками українських повстанців, які приїхали через Константинополь-Румунію до Чехії. Вони подають такий опис положення на Україні: ціла Україна є зараз військово зорганізована. Повстанці діляться на дві групи і їх сила виносить поверх 150.000 людей. Ці групи є незвичайно рухливі і готові до боротьби.

ноється приказам повстанчих атаманів, яких прикази все переводиться як найбільше стисло. Спокійна західна Європа попросту навіть не може виробити собі приблизного поняття, що зараз діється на Україні. Большевики в краю не мають зівсім ніякої сили ні влади. В їх руках находять тільки деякі залізні лінії і зжидівщині і змосковщені міста. Села і вся провінція без виїмку стоїть по стороні повстанців. А українські селяне-повстанці поставили собі за виключну ціль виборенне самостійности України. Воно зівсім не згідне і невірне з правдою, коли загралицею в українських повстанцях бачиться якийсь „мексиканські банди грабіжників“. Українські повстанці борються за найбільше ідеальні гасла, стараються про культурний розвиток українського народу, мають свої численні просвітні організації, свої летючі друкарні, видають свої записі і книжки і всіми силами стараються і борються за визволення політичне і культурне України.

З дебати над поділом Галичини в польському „сеймі“.

В дискусії над тимчасовим адміністраційним поділом Галичини на „воєводства“ в польському „сеймі“ заявив між иншим посол Стапінський (людовець):

Перший раз звертаюсь до сойму вже не з апелем а з горячою просьбою, щоби він не ухвалював сього закону, бо се було би шкідливим для польської справи взагалі і для справи у Східній Галичині. Сей закон буде смолоскипом киненим в бочку з пороху. Кождий український анальфает зрозуміє, які се робиться комбінації, щоби йому утруднити житте. Наприклад Камінку Струмилову, віддалену від Львова о 4 милі, яка має тільки з тим містом залізничне полученє, приділюється до Ернополь, віддаленого о більше як 20 миль і де нема залізничного получення. Чи ми дійсно сьогонда ще піддаємося манії, що зможемо з півцверта міліонами Українців у Східній Галичині впоратись після свого „відзімісе“? Вводимо такий неможливий поділ в часі, коли ми ще не перевели ніяких переговорів з українським народом у Східній

„Українське населенне не має досі свого представництва, бо із Східної Галичини увійшли до сойму тільки послы Поляки на основі виборчої ординації до віденського парламенту з 1911 року. З поділом на „воєводства“ належить пождати аж до хвилі покликання представників українського народу. У Східній Галичині оба народи бажать знайдення способу співжиття. Засадничою умовиною сього є спільне обговоренне адміністраційному поділі і повинен міститись вже зародок українського самоврядування. Говорю се в інтересі польського народу“.

Мимо сих заяв, польський сойм ухвалив законопроект про тимчасовий адміністраційний поділ без дальшої опозиції. Не знати ще, чи ухвалений соймом закон одержить санкцію?

Поляки хотіли захопити горішний Шлеск.

Вивідує (шпінське) бюро німецької республіки викрило тайні розкази, які доказують, що Поляки при помочі Французів робили змову, щоби напасти на Німців в Горішньому Шлеску і перевести там плебісцит при помочі сили.

В розказі польської команди, підписаному „Головна Команда — Аргерський“, сказано між иншим так:

Ми знова просимо поробити приготування для акції в як найбільшій тайні. Про розкази не вільно повідомляти нікого, а тільки подавати вказівки дистриктовим і компанійним командантам. Прошу командантів дистриктів Оппельн, Крайцберг і Плесс, зорганізувати окремі відділи для висаджування мостів і т. д.

В другому „розказі“, підписаному таксамо, сказано, що оружє має бути роздано в ночі перед виступом до ділання, та що „оброна народова“ дасть 5.000 польських марок тому хто викрие Поляка, котрий зрадить Німцям ті тайні „розкази“.

Таких „розказів“ Німці викрили більше.

ВСЯЧІНА.

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ СТРАХ ПРОМИНУВ.

Арештування і ревізії у Львові та в краю.

(За «Впередом».)

Львівська державна прокуратура і львівська дирекція поліції докладають усіх сил, щоби сконструвати великий політичний процес за державну зраду проти видних українських політичних діячів у Львові. В тій цілі дирекція поліції в порозумінню з II (дефензивним) відділом львівського Деогену переводить далші нові домашні труси, щоби зібрати матеріал до процесу.

Перед кількома днями відбулася у делегата д-ра Галецького нарада в якій взяли участь старший прокуратор Маліна, прокуратор Свобода і директор поліції др. Райнлендер, а якої вислідом було це, що прокуратура припоручила слідчому судови вести

слідство про головну зраду проти цілого ряду українських діячів у Львові. Як кажуть, це сталося на виразний приказ міністра судівництва Новодворско-го з Варшави,

погляд. Подекуди таємно виліскували на чорному мурі старовинні темно-золотаві арабські писемна.

Дійшов нарешті до темного передсінка. Мов неясні тіні зносилися колюми. По середині журкотів водограй. Слабий світ мерехтів у далечині: то були двері балкону. Під захистом колюми почав туди прокрадатися Микола.

І вже був на середині передсінка.

Раптом напружений слух уловив ледві чутну ходу: хтось ішов сюди. Сховався за колюму. Увесь напружився мов тигр до скоку. Задержував віддих. В руці стрімко вістря долота. Назустріч ішов невольник. Нічого не помітивши, пройшов попри Миколу. Хода зтихла. Ще не встиг Микола рушити, як знову почувся хода. Попри втікача пройшов невольник, що варгував біля дверей.

Ще кілька хвилин напруженого чекання і все утихло. Мов тінь прокрався на балкон і по гіллі дерева миттю опинився на землі. В саду панувала тиша. Нечутною ходою, ступаючи по теплій росній траві, дійшов до водограю. Якесь тінь вийшла зза дерева: це був Джемс Брови.

— «Линва е», прошепотів ледві чутно. І оба почали прокрадатися до мур.

По крилатому дереву виділи на мур. Миттєм обв'язав Миколу одним кінцем

Мик. Громоська з Крилиці. Всіх переведено в тюрму в Новому Санчі. Арештування і ревізії продовжуються.

Український нарід бореться до загибелі.

Пражська „Трибуна“ в числі 303. з 28. грудня подає розмову з двома визначними провідниками українських повстанців, які приїхали через Константинополь-Румунію до Чехії. Вони подають такий опис положення на Україні: ціла Україна є зараз військово зорганізована. Повстанці діляться на дві групи і їх сила виносить поверх 150.000 людей. Ці групи є незвичайно рухливі і головні в теперішнім часі служать до оборони сіл перед большевицькими нападами і рабунками реквізіціями. Військова організація українських селян повстанців є вельми могутня. Кождий Українець чи це муж чи жінка, чи хлопець, чи дівчина видить в большевику свого національного ворога і найзника лупія і без одного слова застереження і спротиву сліпо підчи-

ливи за пояс, зачепивши другий за гилляку й почав спускати. Саме зайшов місяць і Микола ледві бачив на кілька ступнів навколо. Здавалося був уже над самим ровом.

— «Годі!» гукнув стиха Джемсові. Той зав'язав у горі линву. Розгойдавшись Микола одштовхнувся від мурі й долетів до берега. Але був занадто високо й черкнувши об землю ногами, знову перелетів через рів, гепнувшись з розгону об мур. Тільки Миколина сила волі та будова тіла могли витримати такий удар

— «Нижче!» гукнув вдруге матросові. Той спустив його нижче.

Коли линва перестала гойдатися, частина Миколиного тіла вище пахов була над ровом, решта в рові.

Знову почав розгойдуватися. Це була найстрашніша хвилинка! — Коли б линва або гилляка не витримала, смерть була неминува: з розгону настромив б на забиті в дні рова палі. Але цього разу линва почала закручуватися й долітав усе до мурі спиною. Нарешті Миколі пощастило: одштовхнувшись од мурі, долетів до берега й з усієї сили за нього вчепився. Джемс відчув, що линва спинилася, обв'язав її й почав злегка попускати. Микола виліз на беріг. Кілька хвилин спочивав: соліло все тіло. Далі зачепивши кінець линва за якогось кор-

чині. Сей закон буде смолоскипом киненим в бочку з пороху. Кождий український анальфавет зрозуміє, які се робиться комбінації, щоби йому утруднити житте. Наприклад Камінку Струмилову, віддалену від Львова о 4 милі, яка має тільки з тим містом залізничне полученє, приділюється до Ернополья, віддаленого о більше як 20 миль і де нема залізничного получення. Чи ми дійсно сьогондє ще піддаємося манії, що зможемо з півчверта мільонами Українців у Східній Галичині впоратись після свого „відзімісе“? Вводимо такий неможливий поділ в часі, коли ми ще не перевели ніяких переговорів з українським народом у Східній Галичині. Хочемо створити наперед ріжні страшаки. Знаю, що як польській, так і українській стороні є партії, які не хочуть згоди. По обох сторонах є провокатори. В їх інтересі є ухваленне закона.

Посол Морачевський годиться із Стапінським, що не можна рішати тепер про землі, які замешкують Поляки та Українці і не узгляднювати засади самоозначення народів

підписаних дистриктів Оппельн, Крайцберг і Плесс, зорганізувати окремі відділи для висаджування мостів і т. д.

В другому „розказі“, підписаному таксамо, сказано, що оруже має бути роздано в ночі перед виступом до ділання, та що „оборона народова“ дасть 5.000 польських марок тому хто викрие Поляка, котрий зрадить Німцям ті тайні „розкази“.

Таких „розказів“ Німці викрили більше.

ВСЯЧІНА.

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ СТРАХ ПРОМИНУВ.

Большевицькі страхітні хмари, що вкрили були небосклін над молодими бал. державами розсунулись і страх перед большевицьким нападом на Латвію й Естонію покищо проминув.

Так доносять з Риги, столиці Латвії, з того жерела, відки прийшли були з початком січня привозні висти про грозячий напад большевицьких військ на Латвію й Естонію.

ча, дав гасло Джемсові спускати. Матрос миттю опинився біля Миколи.

Уже співали другі півні, а береговий вітер проганяв із моря туман, коли наші втікачі прямували до затоки. Йшли більш як годину. Почало сіроти й острах узяв втікачів, що рибалки їх попередять і, позабіравши байдаки, почнуть відпливати на ловлю. Не йшли, а просто бігли до берега. І вже чутно було шум пробудження міста, коли підходили до затоки.

Край берега стояло кілька байдаків із сітями та иншим рибальським знаряддям з вечора приготовлені до плавби. Зіпхнути найближчого з них на воду, напнути вітрило й одпливати — це була для втікачів справа кількох хвилин. Микола сів кола стерна, матрос — біля вітрила й легенький байдак, мов білокрилий птах полетів прорізаючи хвилі.

Неволя зісталася позаду, перед ними пінилися хвилі, а там — неясна мов обрій моря — чекала їх незнана будучина.

(Далі буде).

Намірене на марець.

(Для членів брацтва Найс. Серця Хр.)

Товариства католицьких робітників.

Робітні люди — хто то є? Ми звичайно розуміємо, що такі люди, що роб-

лять не на своїм, а на чужім; не для себе, а для кого иншого за якусь заплату.

Ходить саме о ту роботу та заплату за неї. Буває, що робити кажуть багато, а заплату дають малу.

Хто не бачив сих бідних людей, що то з дня на день житє, як то кажуть, вилами пхають наперед! Нераз нема що і до губи вложити, та де гідно відпочати.

Як тому зарадити? Гукають соціалісти, що тільки в них є рада на те лихо, що тільки вони побиваються за тим, щоб полекшити бідному зарібному чоловікови.

Але їм ходить тільки о се, щоб сею бідного відорвати від церкви та ввести на бездорожжя.

Тимчасом одинокий ратунок — щоби сї бідні зарібники лучилися в товариства християнські. Христос всегда ставав в обороні бідного, поневоленого народу, а те саме чинить і навчє св. Церков. Св. Отець. Папа Лев XIII. говорив, що в теперішнім часі суцільности для робітників одиноке средство: злучитись в товариство та тим способом скинути відважно всяке ярмо несправедливе.

От і в тім власне місяці маємо попорати наши ти молитвами, терпіннями, ділами отзоренне і істнованне товариств католицьких робітників.

Аліантські місії, котрі повтікали були з Риги, вже вернулись.

Причиною зміни настрою є, що більшовики заявили, що вони зіб- рали свої війська не для війни а для розоруження і відіслання домі- в.

ЛЕНІН ЗАБОРОНИВ СТРАЙКИ.

Телеграма з Гелсінгфорсу, столи- ці Фінляндії, доносить, що совет- ське правительство видало повний декрет, яким забороняє страйки в Росії.

Хто би нарушив сей декрет, бу- де караний в'язницею від одного до п'яти літ, а родині його відбе- реться картки на проживу.

ГРЕКИ ІДУТЬ ЗНОВА ПРОТИ ТУРКІВ.

Греки посунулись значно на пе- ред проти турецьких „націоналістів“ на фронті коло міста Бруси в Ма- лій Азії.

БОЛЬШЕВИКИ ВИВОЗЯТЬ НАВІТЬ ЖІНОЧЕ ВОЛОСЯ.

Наслідком страшної нужди в большевицькій Росії появився на торзі новий вивозовий артикул, іменно жіноче волосся. Для рато- вання себе від голодової смерті жінки обтинають своє волосся і про- дають його Хінцям які спеціально за тим волоссям їздять по селах і містах.

ПОВСТАНЄ НАД БЕРЕГАМИ ЧОРНОГО МОРЯ.

В повітах Одеса, Балта і Ана- нів вибухло загальне селянське повстання проти большевиків. Бо- льшевицькі залоги в цих трьох міс- тах вистріляно а в часті полонено. Повстання скоро поширюється здовж берегів Чорного моря.

ДИМІСІЯ ГР. ТИШКЕВИЧА.

Голова Делегації У.Н.Р. на ми- ровій конференції гр. Тишкевич подав просьбу про димісію. Димі- сія гр. Тишкевича принята з 1. січ- ня 1921 р.

ПРИЗНАЧЕННЯ О. ШУЛЬГАНЯ.

Головою Надзвичайної Місії У. Н.Р. в Парижі призначається був- ший міністр закордонних справ за часів Центральної Ради О. Я.

ВІДКРИТТЯ „РАДИ РЕПУБЛИКИ“.

Дня 14. січня в м. Тарнові, в са- лях готелю „Брістоль“, урочисто відкрилися перші засідання тимча- сового представницького органу при уряді У.Н.Р. під назвою „Ра- ди Республіки“.

як тут у Бразилії уміють шанувати державні закони.

ЖЕРТВА КАТАСТРОФИ.

Ми вже доносили в „Праці“ про випадок, що лучивсь на лінії за- лізничій S. P. — R. Gr. над рікою дас Мортес. В тій катастрофі тра- гічною смертю погіб Українець — машиніст Ілько Хавщ.

Ілько Хавщ походив з кольонії Марешаль Маллет, родом зі сокаль- ського повіту. Був се свідомий Українець, точний у виповнюваню обовязків машиністи — так, що дирекція компанії була вельми з нього задоволена. Але задля тої точности і послуху пострадав жи- ттє.

Оповідать пасажири, що коли поїзд, задля незалежних від него обставин, спізнився о три го- дині, машиніст Ілько Хавщ дістав з дирекції розказ надолжити ско- рою їздою опізнене. Він сповня- ючи той розказ, переплатив житем. Місце, де лучився сей випадок, є повне скрутів. На однім із них, за- для не відповідно уставлених шин нагло машина зіскочила і покоти- лася в діл. За машиною зійшов зі шин іще сусідний вагон, повний рогатого товару. Прочі вагони враз з пасажирами зістали неушкоджені, як також воли з розбитого вагона повиходили і спокійно паслися на траві. Тільки нещасний машиніста найшов свою смерть під тягаром машини. Повідають очевидці, що страшний вид представився паса- жирам, коли ті прийшли подивити ся, що сталося з машиністом і ма- шиною. Лежав він придавлений до половини машиною, а на про- чу часть тіла, вільну від тягару, бухала сильна пара, так що на очах всіх зістав зварений. В першу хви- лю, коли прибігли пасажири, про- сив, лебедів о ратунок, давав на- віть вказівки. в який спосіб його можуть скорше поратувати. Але дарма — ніхто з присутних не міг йому помочи — так, що він в кілька хвиль пізніше, серед най- страшніших болів закінчив своє жите.

Дирекція не стараєсь відповідно уладити шин, тому се вже дру- гий такий страшний випадок на тих скрутах.

Небіщик полишив жену і кілько- ро малолітних дітей.

Земля, хоч чужа, нехай буде йо- му пером!

В справі землі.

(Дальше).

Не раз мені доводилось дивуватись як кольоніст, що має своїх пару шакрів їхав далеко до когось »на роси«. Я пи- тався, чому-ж він у себе не фойсує. Зви- чайно діставав таку відповідь: »Витяв бір; пройшов роси сюди й туди — уже не маю, де садити«. »Ну, то плекайте ху- добу!« »А-я, плекайте. Де ж мене ви- старчить робити стільки плотів, щоб ут- римати худобу між чужими шакрами?«

Рація і мертвий кут. І куди не гля- нете, скрізь така рація і такий мертвий кут; нема куди вилізти. Той мертвий кут представляється в такім порядку:

1) Коли багато садити, то нема де плекати худоби;

2) Коли зробити велику загороду для худоби, то не буде де садити;

3) Коли навіть не плекати худоби, а тільки витинати багато що року чи то »росів« чи то бору, то вкортці не буде пляцу до садження, бо далі іде мусовий європейський спосіб господарки.

4) Коли приймати європейський спо- сіб господарки, у кого вистарчить рук обполоти все посіяне? (кажу рук, бо де будеш по горах та паровах волочити я- кусь машину?)

5) А коли спуститися тільки на саже- не та сіяне, чим обігнатися в тяжкі ро- ки, коли загостить саранча, миші або слоти?

Всі ці пункти аж надто відомі нашим кольоністам на практиці. Вони власне причинилися до того, що в лиху годи- ну, яка захопила наш рідний край, з Бразилії найменше чути щодо помочи. Розгляньмося отже, чи нема якої діри, куди-б можна було вилізти з мертвого кута.

Я хлібороб з діда-праділа; а з тої причини, хоч я тепер і не хлібороблю, не можу стриматись, щоб не інтересува- тись рільництвом. Таким чинем, блука- ючи в 1917 році за галюками, я приг- лядався господарці різних людей. Всі мене щиро гостили і на мої запитання радо відповідали. Бачив я Німців, Іта- лійців, Бразиліян — словом міг придив- лятись до різних людей і до різних спо- собів господарки. Кожен з таких госпо- дарів, особливо чужоземців, старався при- мінити тутешню господарку до того, яко- го навчився дома. Німець шукав спосо- бу роздобути доброї худоби, а з неї мати пожиток на удержання родини — чою, розумієсь і добивається; Італіян хапав ся за овочі, за огородину; з помидорів робить масу, і з того жпе. Француз ха-

ють стільки грошей, а ми сидимо на власних, чесно оплачених, шакрах і хо- димо на роботу то до колей, то до тар- таків.

Ті десять зайдів отримували учителя з родиною, платили йому 150\$ на мі- сяць, та ще такого вчителя, що вчив їх дітей навіть музпки!

В першій мірі цікаво було, як вони сиділи на тій землі. Розуміється, що ко- жен твердо на твердо обгородився від сусіда; а потім що року тратить по два по три місяці на лагодження.

(Далі буде!)

ДІТОЧІЙ СВІТ

ВЕРБА І ЗІРКА.

(Конець).

Так проминув уже рік з того ча- су, як вони пішли.

Нарешті одного разу вечером пі- дійшли вони до одної селитьби. То було перед Великоднем, як на деревах уже порозвивалось найпер- ше листе.

Як увішли у двір, то побачили серед двору велику з рясним вер- ховітем вербу, а крізь її молоде ли- стя сяла блискуча зірочка вечірня — найбільша поміж усіма.

— Се наша верба! — крикнув хлопець.

— Се наша зірочка — додала дівчинка.

І вони заплакали з радощів. — Ось загорода, що тато до неї воли заганяли, — каже хлопець, немов пригадуючи щось.

— А се наш колодязь, що з ньо- мати воду брали, говорить, дівчин- ка.

— Глянь, онде під вербою, стоять два маленькі хрести. Що се зне- чить — промовив хлопець,

— Мені страшно увійти у хату — сказала дівчинка, — а що на- ших татка й мами нема вже на світі, або вони не спізнають нас! Увійди ти спершу, братчику.

— Послухаймо вперед під вік- ном, каже хлопець, а серце у ньо- го так тремтить у грудях.

А в хаті сидів пристарілий уже чоловік з своєю жінкою, але вид- но було що не літа, а горе і недо-

Голова Делегації У.Н.Р. на мировій конференції гр. Тишкевич подав просьбу про димісію. Димісія гр. Тишкевича принята з 1. січня 1921 р.

ПРИЗНАЧЕННЯ О. ШУЛЬГАНЯ.

Головою Надзвичайної Місії У.Н.Р. в Парижі призначається бувший міністр закордонних справ за часів Центральної Ради О. Я.

ВІДКРИТТЯ „РАДИ РЕПУБЛИКИ“.

Дня 14. січня в м. Тарнові, в салях готелю „Брістоль“, урочисто відкрилися перші засідання тимчасового представницького органу при уряді У.Н.Р. під назвою „Ради Республіки“.

Найновіші вісті.

Ліга Народів запросила Німців взяти участь в нарадах, котрі мають відбутися в сім місяці з Барцельоні.

В парламенті італійським стало 24 послів по стороні, аби Чорногора стала независима.

В Італії нужда страшна. Много Італійців вибралось до Бразилії, між котрими є много таких, що служили у війську Врангля.

В Уграх робітники заявляють, що вкортці наступить загальний страйк. З тої причини оголошено стан воєнний.

Болгарія злучившись з Турцією поширюють рух революційний проти Греції.

З Бразилії.

Як пишуть часописи, вибори до сенату і на депутатів перейшли в найкращім порядку. Всюди голосовано на кандидатів рядових, лише в Амазонас була опозиція, але нічо не вчинила.

В Сантос страйк робітників скінчивсь на ніч. Робітники по двомісячній перерві прийшли до роботи після давньої платні.

Коло Багії померло в послідних часах 800 осіб на жовту фебру.

Пишуть деякі часописі бразилійські, що на 2.772 вильосованих до служби військової, зголосилось всего 566 хлопців. З сего показуєсь,

хала сильна пара, так що на очах всіх зістав зварений. В першу хвилю, коли прибігли пасажири, просив, лебедів о ратунок, давав навіть вказівки. в який спосіб його можуть скорше поратувати. Але дарма — ніхто з присутних не міг йому помочи — так, що він в кілька хвиль пізнійше, серед найстрашніших болів закінчив своє жите.

Дирекція не стараєсь відповідно уладити шин, тому се вже другий такий страшний випадок на тих скрутах.

Небіщик полишив жену і кількоро малолітних дітей.

Земля, хоч чужа, нехай буде йому пером!

ПРОСИМО дуже наших Шан. Переплатників вирівнати залеглу передплату. Кожний прецінь з нас знає, яка нині дорожнеча, тому і ми не можемо тратити. Наша часопись і так не має доходів, але коли єще декотрі затягають з передлатою і раді б читати за дармо, то нам годі такой посилати. Від сього часу, хто зложить передплату за р. 1921 буде оголошуватись в часописі під „Наша розмова“.

Просимо єще раз ПП. Агентів, щоб були заскаві постягати залеглу передплату та вислати на нашу адресу, а ми за сей труд позістане-мо всегда вдячні. АДМІНІСТРАЦІЯ.

НАША РОЗМОВА.

Я. Олінто, Вис. о. Михальчук. Часопись на жадані адреси буде висилатись.

Вера Гварані, п. Р. Хрунь. „Працю“ висилати-мемо на жадане.

Япо—Кастро: п. С. Бербець. Гроші одержано, один календар коштує 2\$. Єсли будете присилати гроші за календар, прислїть за всі разом.

Василь Бродай, Пошукує свого тата Стефана і брата Михайла Бродай. Vasyl Brodaj, 2424 Perot. str. Philadelphia Pa. Nort America.

Приймається передплата

на газету

„УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО“

що виходить два рази на тиждень у Берліні.

Передплата у Німеччині місячно 6 марок; за границю 50 центів.

Передплату можна платити на почті або пересилати впрост на адресу Редакції: Redaktion der Ukrainischen Zeitung „Ukrainske Slovo“ Berlin W. 62 Bayreutherstrasse 1.

причини, хоч я тепер і не хлібороблю, не можу стриматись, щоб не інтересуватись рільництвом. Таким чинем, блукаючи в 1917 році за гадюками, я приглядався господарці ріжних людей. Всі мене щиро гостили і на мої запигання радо відповідали. Бачив я Німців, Італійців, Бразиліян — словом міг приглядається до ріжних людей і до ріжних способів господарки. Кожен з таких господарів, особливо чужоземців, старався примінити тутешню господарку до того, якого навчився дома. Німець шукав способу роздобути доброї худоби, а з неї мати пожиток на удержання родини — чого, розумієсь і добивається; Італіян хапався за овочі, за огородину; з помидорів робить масу, і з того жие, Француз хапався за виноград і т. д.

Але це все не для нас: це вимагає освіти, знання обходигися з машинами; уміти бути охарними; уміти бути честними. У нас того нема. Сотки вендарів можуть посвідчити, як наші хитрі малороси (переважно малороски!) всунуть у масло печеної батати; у сметані принесуть продавати пару сотворінь, що нічо не мають спільного з молоком і т. д.

Отже наша господарка при нашій загальній темноті, хочемо ми того чи ні, мусить наближатися до господарки бразиліян.

Недалеко від маленької стації Rio do Bugre на півночі Парани, де я був agente d'estação, я мав час і нагоду приглядатися бразилійським справжнім хліборобам. По пороткім часі я довідався що з тих десяти господарів, що найближче жили до стації, майже кожен мав у банку повиш десяти тисяч міля. А ще більше мене здивувало, коли я довідався що то всі посесори, що всі вони сидять на чужій землі! Як же так пішло, що вони сидять мов сороки на тпау, і ма-

немов пригадуючи щось.

— А се наш колодязь, що з нього мати воду брали, говорить, дівчинка.

— Глянь, онде під вербою, стоять два маленькі хрести. Що се значить — промовив хлопець,

— Мені страшно увійти у хату — сказала дівчинка, — а що наших татка й мами нема вже на світі, або вони не спізнають нас! Увійди ти спершу, братчику.

— Послухаймо вперед під вікном, каже хлопець, а серце у нього так тремтить у грудьох.

А в хаті сидів пристарілий уже чоловік з своєю жінкою, але видно було що не літа, а горе і недостатки постаріли його.

— Ось і Великдень надходить, каже чоловік жінці, у сей день усім слухним Бог радість посилає, а нам нівідкіль радости сподіватися. Усіх наших чотирох дітей нема; двоє сплять в ямі під вербою, а двох у ворожу землю узято, і мабуть они вже ніколи не вернуться до нас. Ой тяжко старітись одиноким.

— Може коли і повернуться наші діти. А скільки літ було-б старшим дітям, як би вони були живі! — сказала жінка.

— Хлопцєви булєб тепер шіснадцять, а дівчині пятайцять років, каже він. Мабуть не заслужили ми в Бога того щастя, щоб ко-

ли небудь бачити свої любі діти. Тільки він се сказав, аж відчинилися двері і в хату увішли хлопець і дівчинка. Вони сказали, що ідуть здалека і прохали дати їм шматок хліба.

(Далі буде).

УКРАЇНСЬКА ТОРГОВЕЛЬНА СПІЛКА
ОДРЕЦЬКИЙ — КОЗАКЕВИЧ

ІРАТІ — ПАРАНА

ПОРУЧАЄМО усім Українцям в Іраті і подальших околиць товари нашого склепу, який є завжди заосмотрений в ріжнородні фазенди, Seccos e Molhados, залізя, начинє кухонне і прочі знаряди рільничі.

СКУПОВУЄМО ГЕРВУ, ВІСК, МІД, і инші продукта кольоніальні.

Випродаж гуртовна і деталічна.

Для пп. Каросників кукурузи і січки не брак!

ODRECKYI & KOZAKEVYCH

Iraty — Адреса телеграфічна „Kozak“ — Paraná

Осип Назарук.

Спомини Гінденбург'а.

(Продовження).

По прогулянці йшов до своєї робітні, де приходив до нього Людendorф (рано йшов Г-г до робітні Людendorфа й шеф в поодиноких відділів діловодств а).

Листи адресовані особисто до Гінденбург'а, читав окремих офіцер, бо їх було дуже багато, прозою й поезією написаних. Часто годі було зміркувати в яким зв'язку стоять ті листи зі становищем шефа штабу. З соток таких листів згадує з гумором два: в однім громадська дума якогось провінціального міста віднеслась в справі млина, в другім якась Німкня з Америки просила його, щоб він поміг її **найти** загублену метрику крещення... Такі листи були безперечно доказом довіри до нього, але він очевидно не мав часу займатися ними.

В полудне йшов Г-г з Людendorфом до цісаря. Становище армій в'яснював Людendorф. Цісар все пильно студіював справи й особисто робив знаки на картах. Память мав знамениту.

Потім обід, який на домаганні Г-а тривав як найкоротше, щоб офіцери мали час відпочати. Це діялось навіть тоді коли були високі гості. Бо відпочинок по обіді для людей, які роками працювали по 16 годин у добу — був конечний. По відпочинку знов доклади знов зарядження, подібно як перед полуднем. О 8. вечера Г-г сам дбав щоби при нім було весело. По вечері балаканки групами до 9.30. Точно о тій годині мусіли всі розходитися, знов до праці. Бо тимчасом надходили денні доклади. Рисовано на картах всі зміни на різних фронтах.

В'яснення давав один з молодших офіцерів ген. штабу. Від становища залежало, чи Г-г знов обговорював справи в Людendorфом, чи ні. Але для штабових офіцерів якраз тепер починалася найбільш інтензивна праця. Вони сортували незлічими домагання поодиноких частин армії, їх плани, проекти і т. д. Праця ніколи не кінчалася перед ніччю, а Людendorф приймав поодиноких шефів відділів майже до рана. О год. 8. рано все вже був при роботі. Тільки в дуже спокійні дні кінчив працю перед ніччю.

Персональні зміни в штабі лучалися рідко з огляду на вираву й «зіспіваність» працівників. Тільки смерть або потреба, ужити когось на фронті, рішало про забрання його зі штабу.

Гостей було все багато, з різних країв

ється передовсім для виховування будучого війська Німеччини. (Далі буде.)

О. Рафаїл Криницький ЧСВВ.

Каштеляни

(З подорожі в р. 1920).

(Дальше).

В р. 1899 бл. п. о. Мартинюк, будучи на Каштелянах, по проголошенню місії закопав крест і посвятив його. Станула капличка, де народ збиравсь і молитвою, піснями осолоджував свої тяжкі хвили початків життя на Каштелянах. Капличка і крест місійний стояли до недавня. Перед кількома роками один Німець запалив роси недалеко каплиці — огонь пішов на льот і спалив церков. Вона стояла до недавня, хоч народ вибравсь. Крест місійний стояв недалеко дороги, що в'їжджаєсь у «седе» лінії Колягі. Та він завадою був одному Італійцеві. Стріляли до нього, робили собі іграшку з посвяченої кедрини. Крест, вже подіравлений, він зрубав — і на сім місці поставив хату. Та і хати його нема вже нині. Бачив я те місце, та просив присутних, щоб який крест закопали на знак, що перед 25 роками була тут голошена наука Того, що одних карає — других досвідчає, а однак всім Він Батько: і тих, що на Каштелянах коротались — і тим, що на кольоніях вигідніше живуть — навіть тим, що їх захопила кровава хуртовина воєнна. І Педро Карвальо ставсь орудієм в руках Бода Предоброго, бо Він народ візвав тут — Він і визволив щасливо!

Житте людей на Каштелянах.

Я перерву дальше оповідання, а звернусь в 20 літ в зад на Каштеляни, коли там проживало 80 родин українських.

Я вже згадав, що заки люди дійшли до Каштелянів, забрало рік часу. Чого то нарід не зазнав в сім році, то хіба Той Один знає, що привів тут народ на досвід життя.

Народ, коли прийшов у каштелянські ліси, не застав хат готових — були бараки. Кожен робив собі хату, або наемних 2—3 чоловіків ставили хати з тростини. Чим покривали? Листем з деревини кварікана. Ідучи на Каштеляни я бачив якусь щопу в лісі при дорозі, пошиту тим способом.

Хата пошита тим листем навкрест, вже лучша, як без пошиття. Хата з трості е чейже вигідніша, як бути без хати. Тим народ і вдовольняєсь, що бодай дах має над собою. А треба було мати дах

така густа, змішана з дощем, що на 3—4 метри не бачиться нічого, крім тумана мраки, що сунєсь поволи ярами, дорогами — міжгірем.

Над подив родиться на Каштелянах

CONSULTORIO
CIRURGICO — MEDICO

Dr. José Mendes de Araújo

Бувший славний асистент великого шпиталю S-ta Casa da Gamboa, Maternidade e Polyclinica do Rio de Janeiro.

Лічить з великим успіхом слабости жіночі і дітей.

Dr. José Queiroz Guimarães

Бувший асистент великого шпиталю S-ta Casa da Gamboa, Maternidade e Polyclinica do Rio de Janeiro.

Лічить успішно слабости первові, недуги жінчин і дітей.

При ліченю недуг крови уживаєсь 914 і 606.

Ціни приступні. В заведеню візита коштує 5\$, в домі слабого 10\$.

Поза містом платиться від години.

GUARAPUAVA, Praça 7 de Setembro.

BEVAM AS CERVEJAS
da

ATLANTICA

CAIXA
POSTAL
246.TELEPHONE
454.

Atlantica Luzilana
Curitibaana — Porter

ВЖЕ ПРОБУВАЛИСЬТЕ ПРОДУКТА
ПИВОВАРНІ АТЛАНТИКИ Т. А. (ул.
Г'вассу — Куритиба)???

ПИВА

ЯСНІ: Атлянтика, Люзитяна, Гамбург,
Куритибана, Паранаєнес: ГЕМІНІ.

сарса. Се рід ирини, щось подібне до моркви — батати, одяк смак картофель, листе подібне до петруки. Сарса на кольоні теж родиться, де там буйніша, з листем більш широким. (Далі буде.)

В. Кун і Син.

Іпіранга — Гважув'а — Парана

Поручаю мій склеп би фабриці капляникових, купую всяк провукта краєві, продаж гуртовна іetailчна.

W. Kuhn & Filho,
Guajuvira — Parana

ПЕРША УКРАЇНСЬКА МАЛЯРСЬКО-АРТИСТИЧНА РОБІТНЯ І ШКОЛА

С. ГОРБАЧА.

Виконуються артистично малярські роботи, як мальованне декорації домів, церков і образів напосє стилю і обряду та взагалі всякого рода роботи малярські.

S. HORVATCH
PONTA GROSSA, rua. Vicente Machado № 3-4.

УКРАЇНСЬКИЙ СКЛЕП
КОСТЯ ОДРЕЦЬКОГО
В АНТОНІЮ РЕБОУСАС — ПАРАНА
Один з найбільших і найстарших склепів у цілім муніципю Іраті

Продаю товари різнородні — яких справді хто забжає — ФАЗЕНДА — ЗЕЛІЗО — ЗНАРЯДИ домашні, кухонні і усе, що потрібне до ужитку домашнього і рільничого.

Напитки різнородні. Скуповую герву. На складі КАВА — ЦУКОР — усі споживчі товари. Капелюхи — стрільні артикули — окраси зі золота як брошки, перстені, ланцужки до годинників іт.д. Чого Вам треба — купите і будете вдоволені.

Constantino Odreckyi
Antonio Rebouças Parana

НАЙБІЛЬШИЙ СКЛЕП
ВАСИЛЯ ВОЙТОВИЧА
у Прудентополи

Містить усеяі найпотрібніші знарядя господарські — рільничі, як також різного рода матерій, від найданших до найдорозних: касеміри, чисто вовняні вали, готові убрана, коши, подоттна, хустки, стязжки, капелюхи соломяні нитки до шита, вишивана і ручних робіт, зимові шалі перфума, парфумова-

на картах всі зазначили тах.

Вияснення давав один з молодших офіцерів ген. штабу. Від становища залежало, чи Г-Г знов обговорював справи з Людендорфом, чи ні. Але для штабових офіцерів якраз тепер починалася найбільш інтензивна праця. Вони сортували незлічимі домагання поодиноких частин армії, їх пляни, проекти і т. д. Праця ніколи не кінчилася перед північю, а Людендорф приймав поодиноких шефів відділів майже до рана. О год. 8. рано все вже був при роботі, тільки в дуже спокійні дні кінчив працю перед північю.

Персональні зміни в штабі лучалися рідко з огляду на вправу й «зіспіваність» працівників. Тільки смерть або потреба, ужити когось на фронті, рішались про забрання його зі штабу.

Гостей було все багато, з різних країв й слів населення.

VI.

Знищення румунської армії — Політичні погляди Гінденбурга — Справа Польщі — Конечність господарського генерального штабу — Чи в війні рішає припадок? — Зміни системи — Що становить суть сили війська? — Наступ антанти — Розвал царату — Дотеп про Галичину — Пляни хатніх стратегів — Про значіння клейнодів абстрактної природи.

Цікаво описує Г-Г знищення румунської армії. Румунія вгадалася, аж в літі 1916 антанта поставила її ультимат: або зараз перейти в наступ, або на довге зрєктися мрій про зєдинення румунських земель. Румунія перейшла в наступ. А вибрали хвилию цілковитого вичерпання осередних держав. Але це їй не помогло, бо її генерали «нічого не розуміли» з воєнного діла. До початку грудня жадкі, останки її значної армії схоронилися перед цілковитим знищенням під опіку російської сили. Найцікавіше представляє Г-Г «здобуття» Букарешту. Німці думали, що це могутня кріпость і стягнули проти неї найтяжшу артилерію. Тимчасом показалося, що ця славна кріпость була — славна гумбургом: на могутних валах не було жадних гармат а панцирні копули «кріпости» показались — деревляними. Німецька шпіонажа про яку неприятель так кричав, не ствердила навіть того, що Букарешт не був жадною твердиною. І на дармо треба було везти тяжкий воєнний матеріал.

Полишасмо опис боїв в Азії і на Балкані, в Македонії, і т. д. та приходимо знов до поглядів Г-а на політичні справи. Це вельми поучаюча річ, як часто вертає до політики той залізний полководець, який лише свої спомини, розумі-

нись в 20 літ в зад на Каштеляні, коли там проживало 80 родин українських. Я вже згадав, що заки люди дійшли до Каштелянів, забрало рік часу. Чого то наряд не зазнав в сім році, то хіба Той Один знає, що привів тут народ на досвід життя.

Народ, коли прийшов у каштелянські ліси, не застав хат готових — були бараки. Кожен робив собі хату, або наемних 2—3 чоловіків ставили хати з тростини. Чим покривали? Листем з деревини кварікапа. Ідучи на Каштеляни я бачив якусь шошу в лісі при дорозі, пошиту тим способом.

Хата пошита тим листем навкрест, вже лучша, як без пошиття. Хата з троці є чейже вигіднійша, як бути без хати. Тим народ і вдоволявся, що бодай дах має над собою. А треба було мати доконче дах над головою, бо коли навіть за дні була часом погода, то ночію від вєдашньої мраки, аж гнулось пошите даху, мов від уливного дощу.

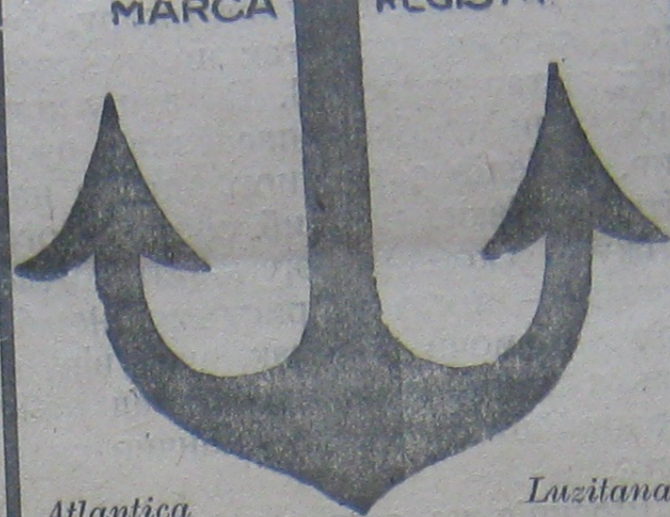
Землю вибирав собі кожний, де хотів, звичайно по 10 алькерів. Хто зараз платив, ціна 10 алькерів була 250\$, хто згодивсь платити ратами (на 6 літ) — платив 300\$. Позаяк готового гроша не було — а хліба годі було діждатись — народ рухнувся на роботи. І ходили наші люди без ріжниць муштини і невісти по роботах. Заробив гроша на роботі, купував страву і ніс на плечах у далекі Каштеляни; минулась пожива — йшли знова на доли до роботи.

Так трєвало цілий рік

Говорять люди, що тоді на Каштелянах наставником на кольонії був Поляк, якийсь Feliks за фейтора. Сей полячина побивав наших людей гараном, та люди внесли скаргу на нього перед Директора кольонії, а сей нагнав недоброго Полячка. Фелікс нагадав собі, що у Польщі він брав від свого пана.

Наші люди жита, пшениці не сіяли бо не дасть земля. Кукуруза, фасоля росте. Замітне що до фасолі, що єї бадиле дуже велике, а нераз з корча буде і кошик фасолі. Бураків, капуста не стрінеться нігде такої як у Каштелянах. Ся ярина там велит і тільки вона удержувала наших людей. Товару рогатого я у Бразилії не бачив такого, як на Каштелянах. Корови, як мальовані! Не найдеться на скарі ні одно берьо, щоб точило товарину. Такий товар гарний, товстий вже стрічається почавши від гори Коркофундо.

Коби погода на Каштелянах — тоб сторона гірська, здоровим вєздухом, чистою мов хрусталь водоцею, еще булаб можливою до життя. Але вічні дощі! Безперервна слота — а слота така, мрака

Atlantica Lusitana
Curitibana — Porter

ВЖЕ ПРОБУВАЛИСЬТЕ ПРОДУКТА ПИВОВАРНІ АТЛАНТИКИ Т. А. (ул. Ітвассу — Куритиба)???

ПИВА

ЯСНІ: Атлантика, Люзитана, Гамбург, Куритибана, Паранаенсе; ТЕМНІ: Мюнхен, Кульмбах, Демократа, Портер.

НАПИТКИ:

Атланта, Більп, Вода Столова, Жеңжі бре; ГАЗОВИ: з Цитрини, Абакаші, Малин, Помаранч, Содова вод.

Панове Хлібороби! Купуємо кожду скількість ячменю і платимо найлучші ціни! Роздаємо також насіне ячменю за контрактом і продаємо вибиране насіне ячменю.

Сухі дріжджі Атлантики є найлучші і економічні.

Екстракт зі солоду, се найлучше лікарство проти кашлю і відновляючий сили.

Гавриїл Н. Пірес

КУРИТИБА

Площа Мунісіпал ч. 1—4.
Скринка почтова ч. 74 — Телеф. ч. 172
Адрес телеграфічний: „Gabriel“

МАТЕРІЇ — АРМАРІНЬОС.

Продаж гуртовна.

Одинока фірма, яка спроваджує товари впрост з першорядних фабрик краєвих і заграничних.

Предетавитель фірми, М. Войтович, обїзджає Парану, С. Катарину, Р. Гранде.

епоживчі товари. Капелюхи — стрічки, артикули — окраси зі золота як брошки, перстені, ланпушки до годинників іт.д. Чого Вам треба — купите і будете вдоволені.

Constantino Odreckyi
Antonio Rebouças Parana

НАЙБІЛЬШИЙ СКЛЕП ВАСИЛЯ ВОЙТОВИЧА у Прудентополи

Містить усякі найпотрібніші зняряди господарські — ріжничі, як також ріжного рода матерій, від найтанших до найдорозших: касеміри, чисто вовняні пали, готові убраня, коци, полотна, хустки, стяжки, капелюхи солом'яні нитки до шитя, вишивавя і ручних робіт, зимові шалі, перфуми, перфумоване мило, скло, начинє кїхонне, залізо, машини до шитя, порох, шріт, фуґети, славна паста «фаворита», шнурівки, книжки, та прибори шкільні.

Напитки краєві і заграничні.

На складі завєгди: хміль, олій до ф. рб, свєчки стеаринові, а подостатком муки найліпших марок, соли меленої, грубої і рефінованої столової, нафта, тютюн, риж, цукор, фарина кукурузяна і мандюкова, фасоли, кава палена і зернятами, чай з Індії.

Скуповую на більшу скалю герву і інші продукта кольонійні.

Wasilio Woitovycz

Prudentopolis Parana

СКЛЕП НИКІТИ ДОНЬКА в місті Іраті

є знаний усім, так в Іраті як і з подальших околиць зі свого великого склепу, який отворив еще в р. 1908 у великім мурованім домі враз з приютом для подорожуючих до Прудентополя і звідтам до Іраті. Кожний, хто заїде у його дім, знайде вигідну обслугу, як також зможе набути у склепі усе, що йому потрібне до ужитку домашнього і ріжничого.

Купую герву-мате і інші продукта хліборобські.

В разі потреби винаймає власна фіра до Прудентополя і кольонії Іраті.

Др. Мирослав Шеліговський

ЛІКАР І ОПЕРАТОР

CURITIBA

Rua S. Francisco № 25

Бувший асистент клінік європейських.

Лічить після найновішої системи. Виконує всякі операції хірургічні. Посторонних слабих приймає на ліченє і побут у своїй клініці. Лічить лучами «Roentgen». Посідає власну лабораторію до оглядин хемічних і мікроекопних, та всяких інших оглядин крові в слабостях внутренних.

Порада устно і лисовно. — Мож розмовитись по українськи.

Печатня оо. Василян в Прудентополи.